

2020-01-31
Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet
Ink 2020 -01- 31
Dnr 1175-2019/20

Granskning av regeringens agerande i EU:s ministerråd

Den 6 november 2019 behandlade EU-nämnden frågan om EU:s årsbudget för år 2020, som EU:s ministerråd och Europaparlamentet i närtid skulle slutförhandla. Det fanns således inget slutgiltigt kompromissförslag för EU-nämnden att ta ställning till vid det aktuella samrådstillfället.

Vid samrådet redovisade finansminister Magdalena Anderssons statssekreterare Max Elger den svenska ståndpunkten, som övergripande innebar en budgetrestriktiv hållning, vilket även har varit Sveriges linje när tidigare årsbudgetar har förhandlats. EU-nämnden gav regeringen sitt stöd för den ståndpunkten. Med tanke på att det ännu inte fanns något slutgiltigt kompromissförslag för EU-nämnden att ta ställning till ställde nämndens ordförande en kontrollfråga till statssekreteraren, anförande 69:

"Nu har statssekreteraren föredragit båda punkterna. Det är ju lite speciellt i och med att ni ska ha en förlikningskommitté som sammanträder samtidigt och ni ska ta beslut på sittande möte. Ni kommer ju inte tillbaka hit emellan. Ni kommer att slåss för den här ståndpunkten, och sedan kommer man fram till något som ni ska säga ja eller nej till. Min fråga är därför om det är bedömningen att Sverige kommer att kunna ställa sig bakom den kompromiss som kommer fram av det här arbetet."

Statssekreterarens svar, anförande 70:

"Under de gångna fem åren, och för övrigt tror jag också under de 20 föregående, har vi alltid kunnat ställa oss bakom det förslag som till slut ligger på bordet och där alla tre entiteterna kan vara överens. Om historien är någon vägledning kan vi säga att resultatet av processen brukar bli att man sparar lite grann på kommissionens förslag men kanske inte fullt så mycket som rådet hade önskat sig. Det är min absoluta förutsägelse att vi kommer att kunna ställa oss bakom ett sådant förslag som innebär en besparing i förhållande till det som ligger på bordet."

Därefter hade regeringen inga kontakter med EU-nämnden om sakfrågan fram till dess slutavgörande den 25 november när EU:s ministerråd röstade om det med Europaparlamentet framförhandlade kompromissförslaget. Sverige var ett av sex länder som röstade nej, vilket var något förvånande, inte minst med tanke på statssekreterarens bedömning och utläggning i EU-nämnden den 6 november 2019 om hur Sverige traditionellt har agerat.

Det är möjligt och har hänt flera gånger tidigare att EU-nämnden kallas in till extra samråd, exempelvis när regeringen bedömer att den enligt den grundlagsfästa informations- och samrådsskyldigheten gentemot riksdagen i EU-frågor behöver förankra en ny ståndpunkt för att kunna agera och fatta beslut i ministerrådet. Möjligheten för regeringen att söka förnyad kontakt med EU-nämnden om den bedömer att avvikelse från nämndens ståndpunkt är nödvändig är även något konstitutionsutskottet, KU, har påmint om i tidigare granskningar.

Ändamålet med bestämmelserna om samråd och information mellan regeringen och riksdagen om vad som sker inom EU är att riksdagen ska få ett aktivt och reellt inflytande som gör det möjligt att på förhand påverka de ståndpunkter som Sverige ska inta inför förhandlingar och beslutsfattande inom EU samt även i övrigt insyn i och inflytande över den process som leder fram till viktiga beslut. Det är därför av största vikt att samrådet med och informationen till EU-nämnden fungerar på ett bra sätt.

Hösten 2008 granskade KU regeringens information till riksdagen i EU-frågor (2008/09:KU10 s. 89 f.). Inom ramen för granskningen genomfördes en kartläggning och analys av regeringens information till och samråd med riksdagen i syfte att bedöma om regeringen uppfyller regeringsformens och riksdagsordningens krav. I KU:s ställningstagande anfördes att den grundlagsstadgade

informationsskyldigheten bland annat innefattar att regeringen så tidigt och så utförligt som möjligt ska redogöra för sina ståndpunkter i EU-frågor till riksdagen. Vidare framhöll utskottet i sitt ställningstagande följande:

Utskottet anser alltså att regeringens tidigare ståndpunkter i viktiga och centrala frågor kan behöva diskuteras och eventuellt revideras både vid överläggningar med utskotten och vid samråd med EU-nämnden. Utskottet utgår ifrån att regeringen beaktar att sådana situationer kan uppstå och förutsätter att sådana ståndpunkter då åter förankras i riksdagen.

Våren 2016 uttalade KU följande angående att förankra ståndpunkter med EU-nämnden.

Utskottet vill framhålla vikten av att en ståndpunkt som förankrats i EU-nämnden fullföljs fullt ut i rådet. Om regeringen bedömer att en avvikelse från nämndens ståndpunkt är nödvändig finns som tidigare uttalats möjlighet att söka förnyad kontakt med nämnden. Utskottet vill också understryka att om regeringen av något skäl inte agerar i enlighet med nämndens ställningstaganden ska skälen för avvikelsen tydligt redovisas i den skriftliga återrapporten. (2015/16:KU20 s. 120)

Med anledning av vad som har anförts bör KU granska om regeringens agerande stått i strid med mandatet från EU-nämnden.

Jessika Roswall
Riksdagsledamot (M)

